

Date: 7th May-2026

BARKAMOL AVLOD TARBIYASIDA MILLIY QADRIYATLARNING O‘RNI

Avazova Xushro‘ybibi Kamoltdin qizi

Nizomiy nomidagi O‘zMPU Tarix fakulteti “Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi” yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Annotasiya. ushbu maqolada milliy qadriyatlarimiz davomchisi – oila ma’naviyatini yuksaltirish – sog‘lom bola va barkamol avlodni tarbiyalashning asosiy omili ekanligi yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: oila, ma’naviyat, milliy g‘urur, muhabbat, vatanparvarlik, sadoqat, iftixor, tarbiya, baxt, urf-odat va an’ana, qadriyat.

Milliy qadriyatlar, milliy o‘zlikni anglash hozirgi kunda dolzarb bo‘lmasligi uchun ham yoshlarni to‘g‘ri tarbiyalash kerak deb o‘ylayman.

“Odam baxtliman deyishga qanchalik haqqi bor? Agar oilang bilan sen baxtli bo‘lsang, baxtliman deyishga haqqing bor. Faqat oilam emas xalqim baxtli bo‘lsa men o‘zimni baxtli deb bilaman” deb ta’kidlaydi Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev har safar ma’ruzalarida bu mavzuga alohida to‘kidlab o‘tadilar. Darhaqiqat, har bir oila ijtimoiy munosabatlarni o‘ziga xos tarzda aks ettirib, oilaviy munosabatlar alohida olingan har bir holatda o‘ziga xos tomonlarga ega bo‘ladi. Chunki, bu munosabatlar o‘ziga xos ma’naviy qiyofaga ega bo‘lgan kishilarning o‘zaro ta’sirining natijasidir. Shunga ko‘ra, oilaning bolaga ta’siri spesifik, o‘ziga xos bo‘lgani uchun, uning ma’naviy-axloqiy qiyofasining shakllanishi ham o‘ziga xos va takrorlanmasdir. Bola o‘z ota-onalarining xatti-harakatlari, butun hayotiy faoliyatlarini kuzatib yuradi. Shu tufayli narsa va hodisalarga ta’sir qilishga qodir bo‘lgan faoliyatning subyekti sifatida o‘z-o‘zini anglay boshlaydi. Oila o‘ziga xos hissiyotlar olamidan iborat bo‘lib, unda ijobiy va ba’zan salbiy his-tuyg‘ular jamuljam bo‘ladi. Ana shu boisdan bola hissiyotini tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi, agar oilada o‘zaro hurmat va ishonch bilan birga, yaxshi kayfiyat asosidagi sog‘lom muhit qaror topgan bo‘lsa, bu bola ruhiyatiga, uning hissiyotiga ijobiy ta’sir etishi tabiiydir. Oila sharoitida bolalarda o‘zgalarga nisbatan hamdardlik tuyg‘ulari ham tarbiyalanishi kerak, chunki bola yoshligidanoq hayotda g‘am-tashvish bilan birgalikda quvonch bilan birga yurishligini anglab borishi kerak. Ota-onalar bolalarida jamiyatda va oilada kerakli ekanliklarini ilk bor his qilishni uyg‘ota olsalar, insondagi bebaho xislat bo‘lgan mehnat qilish quvonchidan bolani bahramand qilgan bo‘ladilar. Oiladagi maishiy turmushda bolaning ishtirok etishi ham axloqiy tarbiyaning muhim omili hisoblanadi. Chunki, bola hayoti asosan uy sharoitida o‘tadi, oila a’zolari o‘rtasida muomala madaniyati oilaviy tarbiyada muhim o‘rin o‘ynaydi. Ota-onalar ma’naviy jihatdan qanchalik boy bo‘lsa, ular o‘z farzandlariga nisbatan shu qadar jiddiy va mas’uliyatli munosabatda bo‘ladilar, o‘zlaridagi mavjud ma’naviy-axloqiy fazilatlarni farzandlari timsolida ko‘rishni har qanday ota-ona orzu qiladi. Oilada milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirish muhim rol o‘ynaydi, agar ota-onalar jamiyatimiz tomonidan oilaga, o‘sib borayotgan avlod tarbiyasiga qo‘yiladigan talabni bilsa, axloqiy tarbiya

Date: 7th May-2026

samarali bo'ladi, axloqiy tarbiyalash jarayonida bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda milliy o'zbek an'alaridan foydalaniladi, ota-onalar pedagogika va psixologiyaning zamonaviy yutuqlarini hisobga olgan holda va oilaviy tarbiya masalalari bo'yicha Sharq mutafakkirlarining boy madaniy merosidan foydalangani holda o'zining pedagogik ma'lumotini doimo oshirib boradi. Yurtboshimizning: "Oila men uchun muqaddas. Muqaddasligi shuki, avvalambor qayerda ishlashidan qat'i nazar agar oilada tarbiya, oilada muhit, oilada halollik, munosabat, tarbiyaga alohida e'tibor berilmasa, hech qachon natija bo'lmaydi. Shuning uchun men farzandlarimning tarbiyasiga juda katta e'tibor beraman. Ha bir farzandimga ham, nevaramga ham alohida o'zimning munosabatim bor. Har bir nevaramning alohida xarakterini bilaman, orzusini, istagini bilaman"-degan so'zlari fikrimizning yaqqol isbotidir. Oila va oilaviy tarbiya bugungi kunda dolzarb muammolardan biridir, chunki jamiyat aqlan yetuk, axloqan pok, jismonan baquvvat, ruhan boy avlodni tarbiyalashdan manfaatdor. Bunday avlod, eng avvalo, ma'naviy-axloqiy jihatdan sog'lom va mustahkam oilada shakllanib, oilani rivojlantirish va mustahkamlash uchun qilinadigan g'amxo'rlik kelajak avlod taqdiri bilan bog'liqdir. Har qanday jamiyatda ham buyuk davlatning barpo etilishi yoshlar qanday bo'lishlariga, ularning qanday tarbiya olishlariga bog'liq. Taniqli o'zbek pedagogigi Abdulla Avloniy "Tarbiya bizlar uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir" deb yozgan edi. Milliy mafkuraning negizida yosh avlodni milliy mustaqillik ruhida tarbiyalash g'oyasi yotadi. Mustaqillik ruhida tarbiyalash yoshlarni milliy g'urur, milliy iftixor, milliy ong va o'z-o'zini anglash, vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishni taqozo etadi. Oilada yosh avlodni ota-ona namunasi, oila an'analari, shajarasi, kasb-kori, axloqiy-ma'naviy qadriyatlarini asosida tarbiyalash, ular ongida oilaga sadoqat, o'zaro mehr-muhabbat, hurmat hissini shakllantirish vositasida ularni oilaviy hayotga tayyorlash kutilgan natija beradi. Shunday qilib, Vatan muqaddasligini saqlash, vatanparvarlik tuyg'usi bilan xalq, davlat, mamlakat rivojiga ulkan ulush qo'shish har bir fuqaroning jamiyat, kelajak avlod oldidagi burchidir. Bu burchni halol, pok, fidoyilik va jasorat bilan bajargan insongina haqiqiy vatanparvardir. Yurtboshimiz aytganlaridek: "Shu aziz Vatan barchamizniki, uning baxt-saodati, yorug' istiqboli, farovon kelajagi uchun yashash, kurashish, kerak bo'lsa jonni fido qilish shu muqaddas zaminda yashayotgan har bir inson uchun baxtdir". Vatan kelajagi, xalqning baxt-saodati uchun milliy g'ururi yuksak inson kurashadi. Milliy g'urur esa milliy o'zlikni anglash bilan bevosita bog'liqdir. Zotan, milliy o'zlikni anglash-vatanparvarlikning yorqin na'munasidir. Insoniyatning paydo bo'lishi bilan asta-sekin global dunyoda ilm-fan va ta'limdagi innovatsion rivojlanishning zamonaviy tili, urf-odatlarini, an'analari, dini, madaniyati, ezgulikni ifoda etuvchi axloq-odob normalari ham vujudga kela boshlagan. Ularning mazmunida xalqning hayot tarzi, ruhiyati, ma'naviyati, xulq-odobi mezonlari, kelgusi farovon turmush haqidagi orzu-o'ylari o'z aksini topgan. Milliy o'zlikni anglash o'zi dunyoga kelib o'sgan oilasi, mahallasi, Vatanini sevish, ota-onasi, qarindosh-urug'lari, do'st-u birodarlari, xalqi, millatiga chuqur hurmat va ehtiromdir. Ularning shajarasi, o'tmish avlod-ajdodlari, kasb-kori, axloqiy-ma'naviy qadriyatlarning mukammal bilish va ulardan faxrlanish hissi demakdir.

Date: 7th May-2026

Xalq, Vatan manfaatlarini o'z manfaatlaridan yuqori qo'yish kerak bo'lsa, ularni har qanday dushmanlardan, salbiy ta'sirlardan himoya etish uchun jonni ham fido etish - o'zlikni yuksak darajaga ko'tarish demakdir. Millat, oila, vatan sha'ni, obro'-e'tibori, qadri-qimmati, hamiyati, g'ururi kamsitilgan, toptalgan vaqtda uni qo'riqlash, himoya etish uchun birlashish, kurashish o'zlikni anglaganlikning namunasidir. Milliy o'zlikni anglash, millatning abadiyligini ta'minlovchi, uning moddiy va ma'na-viy boyliklarini, manfaatlarini himoya etish, ko'z qorachig'idek asrash, umrboqiyiligini ta'minlashda har bir fuqaroni ongli ravishda jiplashishga, birlashishga da'vat etuvchi, o'z mazmunida milliy g'urur, muhabbat, vatanparvarlik, sadoqat, iftixor kabi tus-hunchalarni mujassam etuvchi yuksak tuyg'udir. Milliy o'zlikni anglash umuminsoniy qadriyatlarini inkor etish yoki boshqa millat ma'naviy va moddiy boyliklarini hurmat qilmaslik holatidan uzoqroqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent -2019-y, 3-bo'lim.
2. "Oila – ijtimoiy tarbiyaning obyekti sifatida" Qosimova A.//Xalq ta'limi jurn. 2009 "Sog'lom ona va bola" yili davlat dasturi.T. 2010-y
3. Asqarova U. M va bosh. Pedagogika T. 2008 y

